

รายวิชา พระพุทธศาสนา

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เวลาเรียน 7 ชั่วโมง

❶ มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

- ส 1.2 ม.4-6/1 ปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดีต่อสาวก สมาชิกในครอบครัว และคนรอบข้าง
- ม.4-6/2 ปฏิบัติตนถูกต้องตามศาสนพิธี พิธีกรรมตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ
- ม.4-6/3 แสดงตนเป็นพุทธมามกะหรือแสดงตนเป็นศาสนิกชนของศาสนาที่ตนนับถือ

❷ สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

ชาวพุทธที่ดีพึงปฏิบัติตนต่อพระภิกษุอย่างเหมาะสมทั้งกาย วาจา และใจ โดยรักษาศีล และปฏิบัติตนต่อสมาชิกในครอบครัวและคนรอบข้างตามหลักทศ 6

❸ สาระการเรียนรู้

3.1 สาระการเรียนรู้แกนกลาง

- 1) ปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดีต่อพระภิกษุ
 - การเข้าใจในกิจของพระภิกษุ เช่น การศึกษา การปฏิบัติธรรม และการเป็นนักบวชที่ดี
 - คุณสมบัติทายกและปฏิคาหก
 - หน้าที่และบทบาทของพระภิกษุในฐานะพระนักเทศน์ พระธรรมทูต พระธรรมจาริก พระวิทยากร พระวิปัสสนาจารย์ และพระนักพัฒนา
 - การปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนาของพุทธบริษัทในสังคมไทย
 - การปฏิบัติตนต่อพระภิกษุทางกาย วาจา และใจ ที่ประกอบด้วยเมตตา
 - การปฏิสันถารที่เหมาะสมต่อพระภิกษุในโอกาสต่างๆ
- 2) ปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและสังคม
 - การรักษาศีล 8
 - การเข้าร่วมกิจกรรมและเป็นสมาชิกขององค์กรชาวพุทธ
 - การเป็นชาวพุทธที่ดี ตามหลักทศเบื้องต้นในทศ 6
 - การปฏิบัติตนที่เหมาะสมในฐานะผู้ปกครองและผู้อยู่ในปกครอง ตามหลักทศเบื้องล่างในทศ 6
 - การปฏิสันถารตามหลักปฏิสันถาร 2

- หน้าที่และบทบาทของอุบาสก อุบาสิกาที่มีต่อสังคมไทยในปัจจุบัน
 - การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ตามหลักทิศเบื้องหลังในทิศ 6
 - การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ และโลก
- 3) ประเภทของศาสนพิธีในพระพุทธศาสนา
 - ศาสนพิธีเนื่องด้วยพุทธบัญญัติ เช่น พิธีแสดงตนเป็นพุทธมามกะ พิธีเวียนเทียน
 - ถวายสังฆทาน ถวายผ้าอาบน้ำฝน พิธีทอดกฐิน พิธีปวารณา
 - ศาสนพิธีที่นำพระพุทธศาสนาเข้าไปเกี่ยวเนื่อง เช่น การทำบุญเลี้ยงพระในโอกาสต่างๆ
 - 4) ความหมาย ความสำคัญคุณธรรม ในพิธีกรรม บทสวดมนต์ของนักเรียนงานพิธี คุณค่าและประโยชน์
 - 5) พิธีบรรพชาอุปสมบท คุณสมบัติของผู้ขอบรรพชาอุปสมบท เครื่องอัฐบริขาร ประโยชน์ของการบรรพชาอุปสมบท
 - 6) บุญพิธี ทานพิธี กุศลพิธี
 - 7) คุณค่าและประโยชน์ของศาสนพิธี
 - 8) การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ
 - ชั้นเตรียมการ
 - ชั้นพิธีการ
 - 9) หลักธรรม คติธรรมที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญและเทศกาลที่สำคัญในพระพุทธศาสนา หรือศาสนาอื่น
 - 10) การปฏิบัติตนที่ถูกต้องในวันสำคัญและเทศกาลที่สำคัญในพระพุทธศาสนาหรือศาสนาอื่น
 - 11) การปกป้องคุ้มครอง อารงรักษาพระพุทธศาสนาของพุทธบริษัทในสังคมไทย
 - 12) การปลุกจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมในสังคมพุทธ

3.2 สารการเรียนรู้ท้องถิ่น

๔ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

4.1 ความสามารถในการสื่อสาร

4.2 ความสามารถในการคิด

- ทักษะการคิดวิเคราะห์
- ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

4.3 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

- กระบวนการปฏิบัติ
- กระบวนการทำงานกลุ่ม

๕ คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้
3. มีความรับผิดชอบ
4. มุ่งมั่นในการทำงาน

๖ ชิ้นงาน / ภาระงาน (รวบยอด)

1. การสัมมนา เรื่อง การปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนา (ชิ้นงานที่ 9.1)
2. บันทึกการปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดี (ชิ้นงานที่ 9.2)

๗ การวัดและการประเมินผล

7.1 การประเมินก่อนเรียน

- แบบทดสอบก่อนเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 9

7.2 การประเมินระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

- 1) ใบงานที่ 1.1 เรื่อง การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ
- 2) ใบงานที่ 1.2 เรื่อง หน้าที่และบทบาทของพระภิกษุในฐานะต่างๆ
- 3) ใบงานที่ 1.3 เรื่อง อุบาสก อุบาสิกา
- 4) ใบงานที่ 2.1 เรื่อง การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์
- 5) ประเมินการนำเสนอผลงาน
- 6) สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

7.3 การประเมินหลังเรียน

- แบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 9

7.4 การประเมินชิ้นงาน / ภาระงาน (รวบยอด)

- 1) ประเมินการสัมมนา เรื่อง การปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนา
- 2) ประเมินบันทึกการปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดี

การประเมินชิ้นงาน/ภาระงาน (รวบยอด) (ชิ้นงานที่.....)

แบบประเมินการสัมมนา เรื่อง การปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนา

รายการประเมิน	คำอธิบายระดับคุณภาพ/ระดับคะแนน			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. การบอก ความสำคัญ ของการปกป้อง คุ้มครอง พระพุทธศาสนา	บอกความสำคัญของ การปกป้องคุ้มครอง พระพุทธศาสนา ได้ถูกต้อง เหมาะสม 8 ข้อ ขึ้นไป	บอกความสำคัญของ การปกป้องคุ้มครอง พระพุทธศาสนา ได้ถูกต้อง เหมาะสม 6-7 ข้อ	บอกความสำคัญของ การปกป้องคุ้มครอง พระพุทธศาสนา ได้ถูกต้อง เหมาะสม 4-5 ข้อ	บอกความสำคัญของ การปกป้องคุ้มครอง พระพุทธศาสนา ได้ถูกต้อง เหมาะสม 1-3 ข้อ
2. การเสนอ แนวทาง ในการปกป้อง คุ้มครอง พระพุทธศาสนา	เสนอแนวทางในการ ปกป้องคุ้มครอง พระพุทธศาสนาได้ ถูกต้องเหมาะสม ทุกประเด็น	เสนอแนวทางในการ ปกป้องคุ้มครอง พระพุทธศาสนาได้ ถูกต้องเหมาะสม เป็นส่วนใหญ่	เสนอแนวทางในการ ปกป้องคุ้มครอง พระพุทธศาสนาได้ ถูกต้องเหมาะสม เป็นบางส่วน	เสนอแนวทางในการ ปกป้องคุ้มครอง พระพุทธศาสนา ไม่ถูกต้อง
3. การมีส่วนร่วม ในการปกป้อง คุ้มครอง พระพุทธศาสนา	มีส่วนร่วมในการ ปกป้องคุ้มครอง พระพุทธศาสนา อย่างถูกต้อง เหมาะสม 8 พฤติกรรม ขึ้นไป	มีส่วนร่วมในการ ปกป้องคุ้มครอง พระพุทธศาสนา อย่างถูกต้อง เหมาะสม 6-7 พฤติกรรม	มีส่วนร่วมในการ ปกป้องคุ้มครอง พระพุทธศาสนา อย่างถูกต้อง เหมาะสม 4-5 พฤติกรรม	มีส่วนร่วมในการ ปกป้องคุ้มครอง พระพุทธศาสนา อย่างถูกต้อง เหมาะสม 1-3 พฤติกรรม

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
11-12	ดีมาก
9-10	ดี
7-8	พอใช้
5-6	ปรับปรุง

การประเมินชิ้นงาน/ภาระงาน (รวบยอด) (ชิ้นงานที่.....)
แบบประเมินบันทึกการปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดี

รายการประเมิน	คำอธิบายระดับคุณภาพ/ระดับคะแนน			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. การปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดีต่อพระภิกษุ	มีรายงานการปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดีต่อพระภิกษุ พร้อมหลักฐานประกอบ 4 พฤติกรรม	มีรายงานการปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดีต่อพระภิกษุ พร้อมหลักฐานประกอบ 3 พฤติกรรม	มีรายงานการปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดีต่อพระภิกษุ พร้อมหลักฐานประกอบ 2 พฤติกรรม	มีรายงานการปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดีต่อพระภิกษุ พร้อมหลักฐานประกอบ 1 พฤติกรรม
2. การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและสังคม	มีรายงานการปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและสังคม พร้อมหลักฐานประกอบ 4 พฤติกรรม	มีรายงานการปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและสังคม พร้อมหลักฐานประกอบ 3 พฤติกรรม	มีรายงานการปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและสังคม พร้อมหลักฐานประกอบ 2 พฤติกรรม	มีรายงานการปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและสังคม พร้อมหลักฐานประกอบ 1 พฤติกรรม
3. การเข้าร่วมกิจกรรมและเป็นสมาชิกขององค์กรชาวพุทธ	มีรายงานการเข้าร่วมกิจกรรม และเป็นสมาชิกขององค์กรชาวพุทธ 4 กิจกรรมขึ้นไป พร้อมมีหลักฐานประกอบ	มีรายงานการเข้าร่วมกิจกรรม และเป็นสมาชิกขององค์กรชาวพุทธ 3 กิจกรรม พร้อมมีหลักฐานประกอบ	มีรายงานการเข้าร่วมกิจกรรม และเป็นสมาชิกขององค์กรชาวพุทธ 2 กิจกรรม พร้อมมีหลักฐานประกอบ	มีรายงานการเข้าร่วมกิจกรรม และเป็นสมาชิกขององค์กรชาวพุทธ 1 กิจกรรม พร้อมมีหลักฐานประกอบ

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
11-12	ดีมาก
9-10	ดี
7-8	พอใช้
5-6	ปรับปรุง

8 กิจกรรมการเรียนรู้

- นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่

กิจกรรมที่ 1	หน้าที่ชาวพุทธ	
	วิธีสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ : เทคนิคคู่คิด วิธีสอนโดยเน้นกระบวนการ : กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	เวลา 4 ชั่วโมง

1. พระอาจารย์แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน คละกันตามความสามารถ ให้แต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายว่า หน้าที่ชาวพุทธที่ดี มีอะไรบ้าง แล้วพระอาจารย์สุ่มเรียกนักเรียน 2-3 กลุ่ม ออกมานำเสนอผลการอภิปรายที่หน้าชั้นเรียน แล้วให้กลุ่มอื่นออกมานำเสนอเพิ่มเติมในส่วนที่แตกต่างกันออกไป โดยนักเรียนที่เป็นผู้ฟังสรุปสาระสำคัญ
2. พระอาจารย์ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม แบ่งกลุ่มย่อย กลุ่มละ 3 คน แล้วให้แต่ละกลุ่มศึกษาความรู้ตามหัวข้อที่กำหนดให้ ดังนี้
 - กลุ่มที่ 1 ศึกษาความรู้เรื่อง การเป็นชาวพุทธที่ดีตามหลักทศ 6 และการรักษาศีล 8
 - กลุ่มที่ 2 ศึกษาความรู้เรื่อง การเข้าร่วมกิจกรรมและเป็นสมาชิกองค์กรชาวพุทธ การปลูกจิตสำนึก และการมีส่วนร่วมในสังคมพุทธ และการเข้าร่วมพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา
 โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาความรู้ในเรื่องที่กำหนดจากหนังสือเรียน หรือหนังสือค้นคว้าเพิ่มเติมตามความเหมาะสม แล้วร่วมกันอภิปรายและสรุปสาระสำคัญ
3. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำความรู้ที่ได้จากการศึกษามาเล่าให้เพื่อนในกลุ่มฟัง แล้วร่วมกันอภิปรายสรุปสาระสำคัญที่ได้จากการศึกษาเป็นองค์ความรู้ของกลุ่ม แล้วส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลงานที่หน้าชั้นเรียน
4. นักเรียนกลุ่มเดิมร่วมกันศึกษาความรู้ เรื่อง การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ จากหนังสือเรียน หรือหนังสือค้นคว้าเพิ่มเติมตามความเหมาะสม แล้วฝึกปฏิบัติการแสดงตนเป็นพุทธมามกะ โดยฝึกการกล่าวคำประกาศตนเป็นพุทธมามกะ และปฏิบัติตามขั้นตอนที่ถูกต้องโดยให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันตรวจสอบความถูกต้อง หากพบข้อบกพร่องให้ช่วยกันแก้ไขให้ถูกต้อง
5. พระอาจารย์สุ่มเรียกนักเรียน 2-3 กลุ่ม ออกมาสาธิตการแสดงตนเป็นพุทธมามกะให้เพื่อนดูที่หน้าชั้นเรียน โดยพระอาจารย์และเพื่อนนักเรียนร่วมกันตรวจสอบความถูกต้อง และให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้นักเรียนนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง จากนั้นให้นักเรียนทำใบงานที่ 1.1 เรื่อง การแสดงตนเป็นพุทธมามกะเสร็จแล้วนำส่งพระอาจารย์ผู้สอน

6. ครูให้นักเรียนศึกษาความรู้เรื่อง การเข้าใจในกิจของพระภิกษุ จากหนังสือเรียน หรือหนังสือค้นคว้าเพิ่มเติมตามความเหมาะสม
7. พระอาจารย์ให้นักเรียนศึกษาเรื่อง คุณสมบัติของทายกและปฏิคาหก จากหนังสือเรียน หรือหนังสือค้นคว้าเพิ่มเติมตามความเหมาะสม แล้วสรุปสาระสำคัญจดลงในสมุด
8. พระอาจารย์ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายว่า การให้ที่ดี ประกอบด้วยอะไรบ้าง แล้วพระอาจารย์สุ่มเรียกบางกลุ่มออกมานำเสนอผลการอภิปรายที่หน้าชั้นเรียน เพื่อตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของนักเรียน แล้วพระอาจารย์อธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า การให้ที่ดี จะต้องให้แก่ผู้ที่ควรให้ ให้ในสิ่งที่ควรให้ และให้ด้วยเจตนาที่บริสุทธิ์ จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง คุณสมบัติของทายกและปฏิคาหก
9. พระอาจารย์ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาความรู้เรื่อง หน้าที่และบทบาทของพระภิกษุในฐานะพระนักเทศน์ พระธรรมทูต พระธรรมจาริก พระวิทยากร พระวิปัสสนาจารย์ และพระนักพัฒนา จากหนังสือเรียน หรือหนังสือค้นคว้าเพิ่มเติมตามความเหมาะสม แล้วครูให้นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างพระสงฆ์ที่มีบทบาทหน้าที่ในด้านต่างๆ ที่นักเรียนรู้จัก
10. นักเรียนแต่ละกลุ่มทำใบงานที่ 1.2 เรื่อง หน้าที่และบทบาทของพระภิกษุในฐานะต่างๆ แล้วพระอาจารย์และนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง หน้าที่และบทบาทของพระภิกษุในฐานะต่างๆ
11. พระอาจารย์สุ่มเรียกนักเรียน 2-3 คน เพื่อตอบคำถามว่า หน้าที่และบทบาทของอุบาสก อุบาสิกาที่มีต่อสังคมไทยในปัจจุบัน มีอะไรบ้าง เพื่อตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของนักเรียน แล้วพระอาจารย์ให้นักเรียนศึกษาเรื่อง หน้าที่และบทบาทของอุบาสก อุบาสิกาที่มีต่อสังคมไทยในปัจจุบัน จากหนังสือเรียน หรือใบงาน หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม ตามความเหมาะสม
12. นักเรียนทำใบงานที่ เรื่อง อุบาสก อุบาสิกา เสร็จแล้วนำเสนอส่งพระอาจารย์ผู้สอน พระอาจารย์และนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง หน้าที่และบทบาทของอุบาสก อุบาสิกาที่มีต่อสังคมไทยในปัจจุบัน
13. พระอาจารย์ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาความรู้เรื่อง การปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนาของพุทธบริษัทในสังคมไทย จากหนังสือเรียน หรือหนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม ตามความเหมาะสม แล้วสรุปสาระสำคัญจดลงในสมุด
14. พระอาจารย์ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสัมมนาในหัวข้อ การปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนา โดยให้ครอบคลุมประเด็นที่กำหนดให้ เมื่อนักเรียนร่วมกันสัมมนาเสร็จแล้ว ให้บันทึกข้อมูล จากนั้นนักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานที่หน้าชั้นเรียน โดยครูและเพื่อนนักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะ
- 15.ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง การปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนาของพุทธบริษัทในสังคมไทย

กิจกรรมที่ 2	มารยาทชาวพุทธ	
	วิธีสอนโดยเน้นกระบวนการ : กระบวนการกลุ่ม, กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	เวลา 2 ชั่วโมง

1. พระอาจารย์แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน คละกันตามความสามารถ แล้วให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาเรื่อง การปฏิบัติตนต่อพระภิกษุทางกาย วาจา และใจ ที่ประกอบด้วยเมตตา จากหนังสือเรียนหรือหนังสือค้นคว้าเพิ่มเติมตามความเหมาะสม แล้วสรุปสาระสำคัญจดลงในสมุด
2. พระอาจารย์ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนสาธิตการปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระภิกษุในโอกาสต่างๆ โดยให้นักเรียนกำหนดสถานการณ์เองตามความเหมาะสม แล้วให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาจับสลากลำดับการสาธิต ตามหัวข้อที่กำหนดให้ จากนั้นนักเรียนแต่ละกลุ่มออกมาสาธิตการปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระภิกษุในโอกาสต่างๆ โดยใช้เวลาในการสาธิต กลุ่มละประมาณ 3-5 นาที
3. เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มทำการสาธิตเสร็จเรียบร้อยแล้ว พระอาจารย์และนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้จากการสาธิตของแต่ละกลุ่ม แล้วครูเน้นย้ำให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการปฏิบัติต่อพระภิกษุอย่างเหมาะสม จากนั้นพระอาจารย์และนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง การปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระภิกษุในโอกาสต่างๆ
4. พระอาจารย์ให้นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว ชุมชน และสังคม โดยพระอาจารย์คอยกระตุ้นให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
5. พระอาจารย์นักเรียนศึกษาความรู้เรื่อง การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ และโลก แล้วนักเรียนทำใบงานที่ 2.1 เรื่อง การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ เสร็จแล้วนำส่งพระอาจารย์ผู้สอน
6. พระอาจารย์และนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ และโลก
7. พระอาจารย์ให้นักเรียนร่วมกันวางแผนการปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดี โดยให้ครอบคลุมพฤติกรรม ดังนี้
 - 1) การปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดีต่อพระภิกษุ
 - 2) การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและสังคม
 - 3) การเข้าร่วมกิจกรรมและเป็นสมาชิกขององค์กรชาวพุทธ
8. พระอาจารย์มอบหมายให้นักเรียนไปปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดี เป็นเวลา 1-2 วัน หรือตามความเหมาะสม แล้วรายงานผลการปฏิบัติพร้อมหลักฐานต่อพระอาจารย์ผู้สอน
 - นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่

๙ สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

9.1 สื่อการเรียนรู้

- 1) หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ม.4-ม.6
- 2) หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม
 - (1) สมทรง บุญญฤทธิ์. **มารยาทชาวพุทธ**. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, 2544.
- 3) ใบงานที่ 1.1 เรื่อง การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ
- 4) ใบงานที่ 1.2 เรื่อง หน้าที่และบทบาทของพระภิกษุในฐานะต่างๆ
- 5) ใบงานที่ 1.3 เรื่อง อุบาสก อุบาสิกา
- 6) ใบงานที่ 2.1 เรื่อง การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์

9.2 แหล่งการเรียนรู้

- 1) ห้องสมุด
- 2) ห้องจริยธรรม หรือห้องพุทธศาสน์
- 3) แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

buddhist.igetweb.com/index.php?mo=3&art=180831

www.truelookpanya.com/true/knowledge_detail.php?mul_content

แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ศักดาเป็นบุคคลที่ยกย่องให้เกียรติแก่ปิ่นฉัตรผู้เป็นภรรยา เมื่อหารายได้มากก็จะมอบให้ปิ่นฉัตรไว้สำหรับใช้จ่ายในบ้าน ดังนั้นปิ่นฉัตรควรปฏิบัติตนต่อศักดาตามหลักทศ 6 ให้สอดคล้องกับการกระทำของศักดาอย่างไร จึงจะเหมาะสม

ก. ขยันในงานทั้งปวง	ข. สงเคราะห์ญาติมิตร
ค. จัดงานบ้านให้เรียบร้อย	ง. เก็บรักษาทรัพย์สมบัติที่หามาได้
2. การกระทำใด จัดว่า เป็นส่วนหนึ่งของการปกป้องพระสงฆ์อย่างเหมาะสม

ก. ทำบุญตักบาตรเป็นประจำ	
ข. นิมนต์พระสงฆ์ไปเจิมที่บ้าน	
ค. ถวายเงินแต่พระสงฆ์ในเวลาตักบาตร	
ง. จัดทำเหรียญรูปพระสงฆ์ที่มีชื่อเสียงเพื่อสักการบูชา	
3. พระวิปัสสนาจารย์ จะมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนประเภทใด

ก. การพัฒนาจิต	ข. การพัฒนาชุมชน
ค. การอบรมสั่งสอนเยาวชน	ง. การประยุกต์พุทธธรรมกับการดำรงชีวิต
4. การพัฒนาชุมชนให้เจริญก้าวหน้าในทุกด้านนั้น สมาชิกในชุมชนจะต้องปฏิบัติตนตามหลักธรรมใดต่อไป

ก. กุศลจริฎฐิติธรรม 4	ข. สาราณียธรรม 6
ค. ทศพิธราชธรรม	ง. สังคหวัตถุ 4
5. การปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดีต่ออุปริมทิศ หมายถึงการปฏิบัติตนต่อบุคคลใด

ก. บิดามารดา	ข. ครูอาจารย์
ค. พระสงฆ์	ง. มิตร
6. การให้ทานที่ผู้ให้มีความยินดีจะให้ ขณะที่ให้ก็มีจิตใจผ่องใส เมื่อให้แล้วเบิกบานใจ ข้อความดังกล่าวสอดคล้องกับข้อใด

ก. ให้ด้วยจิตเมตตา	ข. ให้ด้วยความตั้งใจ
ค. ให้ด้วยเจตนาที่บริสุทธิ์	ง. ให้ด้วยความสบายใจ
7. ข้อใดกล่าวถึงพิธีถวายสังฆทานได้ถูกต้อง

ก. การเลือกถวายสิ่งของแด่พระภิกษุผู้ทรงคุณธรรมเท่านั้น	
ข. การถวายสิ่งของแด่พระสงฆ์โดยไม่เจาะจงบุคคล	
ค. การถวายของแห้งแด่พระสงฆ์	
ง. การถวายสิ่งของแด่เจ้าอาวาส	

8. ข้อใดกล่าวถึง “เนกขัมมณาริ” ได้ถูกต้อง
- ก. แม่ชีที่นุ่งขาวห่มขาว ถือศีล 8
- ข. แม่ชีที่ปฏิบัติธรรมอย่างเคร่งครัด
- ค. สตรีที่นุ่งขาวห่มขาว ไหมโกนผม ไหมโกนคิ้ว สมาทานศีล 8
- ง. สตรีที่ตัดสินใจออกบวชนุ่งขาวห่มขาว ถือศีลเช่นเดียวกับพระภิกษุ
9. การแสดงตนเป็นพุทธมามกะในสมัยพุทธกาลนั้น เพื่อวัตถุประสงค์ในข้อใด
- ก. เพื่อประกาศให้คนรู้ว่า เป็นชาวพุทธ
- ข. เพื่อแสดงความศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา
- ค. เพื่อแสดงว่าได้ปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา
- ง. เพื่อแสดงให้เห็นว่าละลัทธิเดิมและรับเอาพระพุทธศาสนาไว้เป็นที่นับถือ
10. หลักการสำคัญของการจัดพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา คืออะไร
- ก. ประหยัดมากที่สุด ประโยชน์สูงสุด
- ข. เป็นไปตามหลักศาสนา ประชาชนมีส่วนร่วม
- ค. ถูกต้องตามหลักศาสนา ประหยัด ประโยชน์ที่ได้รับไม่ขัดกับประเพณีนิยม
- ง. ประหยัดต่อส่วนรวม เป็นไปตามหลักศาสนา สอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย
11. เมื่อเรานั่งรถผ่านโบสถ์ วิหาร ควรทำความเคารพอย่างไร
- ก. กราบ 1 ครั้ง
- ข. กราบ 3 ครั้ง
- ค. ประนมมือไหว้ 1 ครั้ง
- ง. ค้อมศีรษะแสดงความเคารพ 1 ครั้ง
12. คำพังเพยที่กล่าวว่า “เป็นธรรมเนียมไทยแท้แต่โบราณ ใครมาถึงเรือนชานต้องต้อนรับ” เป็นข้อความที่เกี่ยวข้องกับข้อใดมากที่สุด
- ก. มารยาทไทย
- ข. การปฏิสันถาร
- ค. มารยาทชาวพุทธ
- ง. ขนบธรรมเนียมประเพณีไทย
13. องค์ประกอบสำคัญของการกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ คือข้อใด
- ก. เข้าทั้ง 2 มือทั้ง 2 หน้าผาก 1
- ข. มือทั้ง 2 แขนทั้ง 2 หน้าผาก 1
- ค. มือทั้ง 2 แขนทั้ง 2 ศีรษะ 1
- ง. เข้าทั้ง 2 แขนทั้ง 2 ศีรษะ 1
14. ปฏิคาหก หมายถึง บุคคลในข้อใด
- ก. พระสงฆ์
- ข. ผู้รับทาน
- ค. ผู้ให้ทาน
- ง. ผู้รู้ผู้เบิกบาน
15. ปัจจุบันนี้มีพระสงฆ์ไทยเดินทางไปเผยแผ่พระพุทธศาสนายังประเทศต่างๆ ทั่วโลก กล่าวได้ว่า ท่านปฏิบัติหน้าที่เด่นชัดที่สุดในข้อใด
- ก. พระธรรมจาริก
- ข. พระนักพัฒนา
- ค. พระธรรมทูต
- ง. พระนักเทศน์

เฉลย

1. ง	2. ก	3. ก	4. ง	5. ค
6. ค	7. ข	8. ค	9. ง	10. ค
11. ค	12. ข	13. ก	14. ข	15. ค

แผนการจัดการเรียนรู้ที่	
พระพุทธศาสนา	
หน่วยการเรียนรู้ที่ หน้าที่และมารยาทชาวพุทธ	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
เรื่อง หน้าที่ชาวพุทธ	เวลา 4 ชั่วโมง

❶ **สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด**

ศาสนิกชนควรปฏิบัติต่อสาวกด้วยความเคารพ ปฏิบัติตนในการเข้าร่วมศาสนพิธีหรือพิธีกรรมของศาสนาที่ตนนับถืออย่างเหมาะสม

❷ **ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้**

2.1 **ตัวชี้วัด**

- ส 1.2 ม.4-6/1 ปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดีต่อสาวก สมาชิกในครอบครัว และคนรอบข้าง
- ม.4-6/2 ปฏิบัติตนถูกต้องตามศาสนพิธี พิธีกรรมตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ
- ม.4-6/3 แสดงตนเป็นพุทธมามกะหรือแสดงตนเป็นศาสนิกชนของศาสนาที่ตนนับถือ วิเคราะห์หลักธรรม คติธรรมที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางศาสนาและเทศกาลที่สำคัญของศาสนาที่ตนนับถือ และปฏิบัติตนได้ถูกต้อง

2.2 **จุดประสงค์การเรียนรู้**

- 1) เข้าใจกิจของสงฆ์ และปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อพระสงฆ์หรือสาวกของศาสนาที่ตนนับถือ
- 2) ปฏิบัติตนเป็นพุทธมามกะหรือแสดงตนเป็นศาสนิกชนของศาสนาที่ตนนับถือได้อย่างเหมาะสม

❸ **สาระการเรียนรู้**

3.1 **สาระการเรียนรู้แกนกลาง**

- 1) ปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดีต่อพระภิกษุ
 - การเข้าใจในกิจของพระภิกษุ เช่น การศึกษา การปฏิบัติธรรม และการเป็นนักรบที่ดี
 - คุณสมบัติทายกและปฏิคาหก
 - หน้าที่และบทบาทของพระภิกษุในฐานะพระนักเทศน์ พระธรรมทูต พระธรรมจาริก พระวิทยากร พระวิปัสสนาจารย์ และพระนักพัฒนา
 - การปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนาของพุทธบริษัทในสังคมไทย
 - การปฏิบัติตนต่อพระภิกษุทางกาย วาจา และใจ ที่ประกอบด้วยเมตตา
 - การปฏิสันถารที่เหมาะสมต่อพระภิกษุในโอกาสต่างๆ
- 2) ปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและสังคม

- การรักษาศีล 8
 - การเข้าร่วมกิจกรรมและเป็นสมาชิกขององค์กรชาวพุทธ
 - การเป็นชาวพุทธที่ดีตามหลักทศเบ็องบนในทศ 6
 - การปฏิบัติตนที่เหมาะสมในฐานะผู้ปกครองและผู้อยู่ในปกครอง ตามหลักทศเบ็องล่างในทศ 6
 - การปฏิสังขรณ์ตามหลักปฏิสังขรณ์ 2
 - หน้าที่และบทบาทของอุบาสก อุบาสิกาที่มีต่อสังคมไทยในปัจจุบัน
 - การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดี ของครอบครัว ตามหลักทศเบ็องหลังในทศ 6
 - การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ และโลก
- 3) ประเภทของศาสนพิธีในพระพุทธศาสนา
- ศาสนพิธีเนื่องด้วยพุทธบัญญัติ เช่น พิธีแสดงตนเป็นพุทธมามกะ พิธีเวียนเทียน ถวายสังฆทาน ถวายผ้าอาบน้ำฝน พิธีทอดกฐิน พิธีปวารณา
 - ศาสนพิธีที่นำพระพุทธศาสนาเข้าไปเกี่ยวเนื่อง เช่น การทำบุญเลี้ยงพระในโอกาสต่างๆ
- 4) ความหมาย ความสำคัญ คติธรรม ในพิธีกรรม บทสวดมนต์ของนักเรียน งานพิธี คุณค่าและประโยชน์
- 5) พิธีบรรพชาอุปสมบท คุณสมบัติของผู้ขอบรรพชาอุปสมบท เครื่องอัฐฐบริวาร ประโยชน์ของการบรรพชาอุปสมบท
- 6) บุญพิธี ทานพิธี กุศลพิธี
- 7) คุณค่าและประโยชน์ของศาสนพิธี
- 8) การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ
- ชั้นเตรียมการ
 - ชั้นพิธีการ
- 9) หลักธรรม คติธรรมที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญและเทศกาลที่สำคัญในพระพุทธศาสนา หรือศาสนาอื่น
- 10) การปฏิบัติตนที่ถูกต้องในวันสำคัญและเทศกาลที่สำคัญในพระพุทธศาสนาหรือศาสนาอื่น

3.2 สารการเรียนรู้ท้องถิ่น

-

4 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

4.1 ความสามารถในการสื่อสาร

4.2 ความสามารถในการคิด

- ทักษะการคิดวิเคราะห์
- ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

4.3 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

- กระบวนการปฏิบัติ
- กระบวนการทำงานกลุ่ม

๕ คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้
3. มีความรับผิดชอบ
4. มุ่งมั่นในการทำงาน

๖ กิจกรรมการเรียนรู้

(วิธีสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ : เทคนิคคู่คิด วิธีสอนโดยเน้นกระบวนการ : กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ)

- นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่

ชั่วโมงที่ 1

1. พระอาจารย์แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน คละกันตามความสามารถ ในแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายว่า
หน้าที่ชาวพุทธที่ดี มีอะไรบ้าง โดยพระอาจารย์คอยกระตุ้นให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายอย่างกว้างขวาง เพื่อนำเข้าสู่บทเรียน
2. พระอาจารย์สุ่มเรียกนักเรียน 2-3 กลุ่ม ออกมานำเสนอผลการอภิปรายที่หน้าชั้นเรียน แล้วให้กลุ่มอื่นออกมานำเสนอเพิ่มเติมในส่วนที่แตกต่างกันออกไป โดยนักเรียนที่เป็นผู้ฟังสรุปสาระสำคัญ จดลงในสมุด
3. พระอาจารย์ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม แบ่งกลุ่มย่อย กลุ่มละ 3 คน แล้วให้แต่ละกลุ่มศึกษาความรู้ตามหัวข้อที่กำหนดให้ ดังนี้
 - กลุ่มที่ 1 ศึกษาความรู้เรื่อง การเป็นชาวพุทธที่ดีตามหลักทศ 6 และการรักษาศีล 8
 - กลุ่มที่ 2 ศึกษาความรู้เรื่อง การเข้าร่วมกิจกรรมและเป็นสมาชิกองค์กรชาวพุทธ การปลูกจิตสำนึก และการมีส่วนร่วมในสังคมพุทธ และการเข้าร่วมพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา
4. นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาความรู้ในเรื่องที่กำหนดจากหนังสือเรียน หรือหนังสือค้นคว้าเพิ่มเติมตามความเหมาะสม แล้วร่วมกันอภิปรายและสรุปสาระสำคัญ
5. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำความรู้ที่ได้จากการศึกษามาเล่าให้เพื่อนในกลุ่มฟัง แล้วร่วมกันอภิปรายสรุป

สาระสำคัญที่ได้จากการศึกษาเป็นองค์ความรู้ของกลุ่ม แล้วส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลงานที่หน้าชั้นเรียน โดยพระอาจารย์คอยอธิบายเพิ่มเติมเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

6. นักเรียนกลุ่มเดิมร่วมกันศึกษาความรู้ เรื่อง การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ จากหนังสือเรียน หรือหนังสือค้นคว้าเพิ่มเติมตามความเหมาะสม
7. พระอาจารย์ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มฝึกปฏิบัติการแสดงตนเป็นพุทธมามกะโดยฝึกการกล่าวคำประกาศตนเป็นพุทธมามกะ และปฏิบัติตามขั้นตอนที่ถูกต้อง
8. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันฝึกปฏิบัติการแสดงตนเป็นพุทธมามกะ โดยให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันตรวจสอบความถูกต้อง หากพบข้อบกพร่องให้ช่วยกันแก้ไขให้ถูกต้อง
9. พระอาจารย์สุ่มเรียกนักเรียน 2-3 กลุ่ม ออกมาสาธิตการแสดงตนเป็นพุทธมามกะให้เพื่อนดูที่หน้าชั้นเรียนโดยพระอาจารย์และเพื่อนนักเรียนร่วมกันตรวจสอบความถูกต้อง และให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้นักเรียนนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง
10. นักเรียนทำใบงานที่ 1.1 เรื่อง การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ เสร็จแล้วนำส่งพระอาจารย์ผู้สอน

ชั่วโมงที่ 2-3

1. พระอาจารย์ถามนักเรียนว่า กิจวัตรในแต่ละวันของพระสงฆ์ มีอะไรบ้าง โดยครูคอยกระตุ้นให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการตอบคำถาม
2. พระอาจารย์ให้นักเรียนศึกษาความรู้เรื่อง การเข้าใจในกิจของพระภิกษุ จากสื่อเรียน หรือหนังสือค้นคว้าเพิ่มเติมตามความเหมาะสม
3. พระอาจารย์ให้นักเรียนศึกษาความรู้เรื่อง คุณสมบัติของทายกและปฏิคาหก จากหนังสือเรียน หรือหนังสือค้นคว้าเพิ่มเติมตามความเหมาะสม แล้วสรุปสาระสำคัญจดลงในสมุด
4. พระอาจารย์ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายว่า การให้ที่ดี ประกอบด้วยอะไรบ้าง แล้วพระอาจารย์สุ่มเรียกบางกลุ่มออกมานำเสนอผลการอภิปรายที่หน้าชั้นเรียน เพื่อตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของนักเรียน แล้วพระอาจารย์อธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า การให้ที่ดี จะต้องให้แก่ผู้ที่ควรให้ ให้ในสิ่งที่ควรให้ และให้ด้วยเจตนาที่บริสุทธิ์
5. พระอาจารย์และนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง คุณสมบัติของทายกและปฏิคาหก
6. พระอาจารย์ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาความรู้เรื่อง หน้าที่และบทบาทของพระภิกษุในฐานะพระนักเทศน์ พระธรรมทูต พระธรรมจาริก พระวิทยากร พระวิปัสสนาจารย์ และพระนักพัฒนา จากหนังสือเรียน หรือหนังสือค้นคว้าเพิ่มเติมตามความเหมาะสม
7. พระอาจารย์ให้นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างพระสงฆ์ที่มีบทบาทหน้าที่ในด้านต่างๆ ที่นักเรียนรู้จัก เช่น
 - พระนักเทศน์ ได้แก่ พระ.....
 - พระวิทยากร ได้แก่ พระ.....
 - พระนักพัฒนา ได้แก่ พระ.....

8. นักเรียนแต่ละกลุ่มทำใบงานที่ 1.2 เรื่อง หน้าที่และบทบาทของพระภิกษุในฐานะต่างๆ
9. นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานที่หน้าชั้นเรียน โดยพระอาจารย์และเพื่อนนักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะ
10. พระอาจารย์และนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง หน้าที่และบทบาทของพระภิกษุในฐานะต่างๆ

ชั่วโมงที่ 4

1. พระอาจารย์สุ่มเรียกนักเรียน 2-3 คน เพื่อตอบคำถามว่า หน้าที่และบทบาทของอุบาสก อุบาสิกาที่มีต่อสังคมไทยในปัจจุบัน มีอะไรบ้าง เพื่อตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของนักเรียน
2. พระอาจารย์ให้นักเรียนศึกษาความรู้เรื่อง หน้าที่และบทบาทของอุบาสก อุบาสิกาที่มีต่อสังคมไทยในปัจจุบันจากหนังสือเรียน หรือหนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม ตามความเหมาะสม
3. นักเรียนทำใบงานที่ 1.3 เรื่อง อุบาสก อุบาสิกา เสร็จแล้วนำเสนอพระอาจารย์ผู้สอน
4. พระอาจารย์และนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง หน้าที่และบทบาทของอุบาสก อุบาสิกาที่มีต่อสังคมไทยในปัจจุบัน
5. พระอาจารย์ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาความรู้เรื่อง การปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนาของพุทธบริษัทในสังคมไทย จากหนังสือเรียน หรือหนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม ตามความเหมาะสม แล้วสรุปสาระสำคัญจดลงในสมุด
6. พระอาจารย์ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสัมมนาในหัวข้อ การปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนา โดยให้ครอบคลุมประเด็นที่กำหนดให้ ดังนี้
 - 1) การบอกความสำคัญของการปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนา
 - 2) การเสนอแนวทางในการปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนา
 - 3) การมีส่วนร่วมของนักเรียนในการปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนา
 เมื่อนักเรียนร่วมกันสัมมนาเสร็จแล้ว ให้บันทึกข้อมูล
7. นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานที่หน้าชั้นเรียน โดยพระอาจารย์และเพื่อนนักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะ
8. พระอาจารย์และนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง การปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนาของพุทธบริษัทในสังคมไทย

๗ การวัดและประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ตรวจแบบทดสอบก่อนเรียน	แบบทดสอบก่อนเรียน	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ตรวจใบงานที่ 1.1	ใบงานที่ 1.1	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ตรวจใบงานที่ 1.2	ใบงานที่ 1.2	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ตรวจใบงานที่ 1.3	ใบงานที่ 1.3	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ประเมินการสัมมนาเรื่อง การปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนา	แบบประเมินการสัมมนาเรื่อง การปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนา	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
ประเมินการนำเสนอผลงาน	แบบประเมินการนำเสนอผลงาน	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

๘ สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

8.1 สื่อการเรียนรู้

- 1) หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ม.4-ม.6
- 2) ใบงานที่ 1.1 เรื่อง การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ
- 3) ใบงานที่ 1.2 เรื่อง หน้าที่และบทบาทของพระภิกษุในฐานะต่างๆ
- 4) ใบงานที่ 1.3 เรื่อง อุบาสก อุบาสิกา

8.2 แหล่งการเรียนรู้

- 1) ห้องสมุด
- 2) ห้องจริยธรรม หรือห้องพุทธศาสน์
- 3) แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

buddhist.igetweb.com/index.php?mo=3&art=180831

www.truepllookpanya.com/true/knowledge_detail.php?mul_content

แบบประเมินการสัมมนา เรื่อง การปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนา

กลุ่มที่.....

สมาชิกของกลุ่ม 1. 2.

 3. 4.

 5. 6.

ลำดับที่	รายการประเมิน	คุณภาพผลงาน			
		4	3	2	1
1	การบอกความสำคัญของการปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนา				
2	การเสนอแนวทางในการปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนา				
3	การมีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนา				
รวม					

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

...../...../.....

เกณฑ์การให้ = 4
 ดี = 3
 พอใช้ = 2
 ปรับปรุง = 1

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
11-12	ดีมาก
9-10	ดี
7-8	พอใช้
5-6	ปรับปรุง

ใบงานที่ 1.1

การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ

คำชี้แจง อธิบายขั้นตอนพิธีการแสดงตนเป็นพุทธมามกะ มาพอสังเขป

ขั้นตอนพิธีการแสดงตนเป็นพุทธมามกะ

การเตรียมการ

.....

การจัดสถานที่

.....

ขั้นตอนพิธีการ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ

ใบงานที่ 1.1

เฉลย

คำชี้แจง อธิบายขั้นตอนพิธีการแสดงตนเป็นพุทธมามกะ มาพอสังเขป

ขั้นตอนพิธีการแสดงตนเป็นพุทธมามกะ

การเตรียมการ

.....

การจัดสถานที่

.....

ขั้นตอนพิธีการ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(หมายเหตุ พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของพระอาจารย์ผู้สอน)

เฉลย

ใบงานที่ 1.2

หน้าที่และบทบาทของพระภิกษุในฐานะต่างๆ

คำชี้แจง หาภาพถ่ายของพระสงฆ์ที่มีหน้าที่และบทบาทในฐานะต่างๆ ที่นักเรียนชื่นชอบหรือนับถือ พร้อมเขียนบรรยายหน้าที่และบทบาทที่สำคัญ

ภาพถ่ายของพระสงฆ์ที่มีหน้าที่และบทบาทในฐานะต่างๆ

พระสงฆ์ในภาพ คือ

มีหน้าที่และบทบาทในฐานะ

โดยมีหน้าที่และบทบาทที่สำคัญ ดังนี้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(หมายเหตุ พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของพระอาจารย์ผู้สอน)

ใบงานที่ 1.3

อุบาสก อุบาสิกา

คำชี้แจง ตอบคำถามที่กำหนดให้ถูกต้อง

1. อุบาสก อุบาสิกา มีหน้าที่สำคัญอย่างไร ในการธำรงรักษาพระพุทธศาสนา

.....

.....

.....

.....

.....

2. นักเรียนสามารถปฏิบัติตนเป็นอุบาสก อุบาสิกาที่ดี ได้อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

3. ประโยชน์ของการเป็นอุบาสก อุบาสิกาที่ดี มีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่ 1.3

อุบาสก อุบาสิกา

คำชี้แจง ตอบคำถามที่กำหนดให้ถูกต้อง

1. อุบาสก อุบาสิกา มีหน้าที่สำคัญอย่างไร ในการดำรงรักษาพระพุทธศาสนา

1...ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา.....

2...เข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา.....

3...เผยแผ่พระพุทธศาสนา.....

.....

.....

2. นักเรียนสามารถปฏิบัติตนเป็นอุบาสก อุบาสิกาที่ดี ได้อย่างไรบ้าง

1...ปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา.....

2...เข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา.....

3...ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา.....

4...แนะนำหรือสั่งสอนผู้อื่นให้เห็นความสำคัญและประโยชน์ของพระพุทธศาสนา.....

.....(หมายเหตุ พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน).....

3. ประโยชน์ของการเป็นอุบาสก อุบาสิกาที่ดี มีอะไรบ้าง

.....

.....

.....(หมายเหตุ พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน).....

.....

.....

แบบประเมินการนำเสนอผลงาน

ลำดับที่	รายการประเมิน	คุณภาพการปฏิบัติ			
		4	3	2	1
1	นำเสนอเนื้อหาในผลงานได้ถูกต้อง				
2	การนำเสนอมีความน่าสนใจ				
3	ความเหมาะสมกับเวลา				
4	ความกล้าแสดงออก				
5	บุคลิกภาพ น้ำเสียงเหมาะสม				
รวม					

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

การปฏิบัติงานสมบูรณ์ชัดเจน	ให้	4	คะแนน
การปฏิบัติงานยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ให้	3	คะแนน
การปฏิบัติงานยังมีข้อบกพร่องเป็นส่วนใหญ่	ให้	2	คะแนน
การปฏิบัติงานมีข้อบกพร่องมาก	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
17-20	ดีมาก
13-16	ดี
9-12	พอใช้
5-8	ปรับปรุง

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

ลำดับ ที่	ชื่อ - สกุล ของผู้รับ การ ประเมิน	ความร่วมมือ				การแสดง ความคิดเห็น				การรับฟัง ความคิดเห็น				การตั้งใจ ทำงาน				การร่วม ปรับปรุง ผลงานกลุ่ม				รวม 20 คะแนน
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
...../...../.....

- เกณฑ์การให้คะแนน
- ดีมาก = 4
 - ดี = 3
 - พอใช้ = 2
 - ปรับปรุง = 1

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
17 – 20	ดีมาก
13 – 16	ดี
9 – 12	พอใช้
5 – 8	ปรับปรุง

หมายเหตุ พระอาจารย์อาจใช้วิธีการมอบหมายให้
หัวหน้ากลุ่มเป็นผู้ประเมิน หรือให้ตัวแทนกลุ่มผลัดกัน
ประเมิน หรือให้มีการประเมินโดยเพื่อน โดยตัว
นักเรียนเอง ตามความเหมาะสมก็ได้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2	
พระพุทธศาสนา	
หน่วยการเรียนรู้ หน้าที่และมารยาทชาวพุทธ	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
เรื่อง มารยาทชาวพุทธ	เวลา 3 ชั่วโมง

❶ สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

ชาวพุทธที่ดีพึงปฏิบัติต่อพระภิกษุสงฆ์อย่างเหมาะสมทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ และปฏิบัติต่อคนรอบข้างอย่างเหมาะสม รู้จักการทำตนเป็นประโยชน์ทั้งต่อครอบครัว ชุมชน และสังคม นอกจากนี้ยังควรมีส่วนร่วมในการธำรงรักษาพระพุทธศาสนา

❷ ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 ตัวชี้วัด

- ส 1.2 ม.4-6/1 ปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดีต่อสาวก สมาชิกในครอบครัว และคนรอบข้าง
 ม.4-6/5 สัมมนาและเสนอแนะแนวทางในการธำรงรักษาศาสนาที่ตนนับถือ
 อันส่งผลถึงการพัฒนาดน พัฒนาชาติ และโลก

2.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1) ปฏิบัติตนต่อพระภิกษุได้อย่างเหมาะสม
- 2) ปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและสังคมได้
- 3) เสนอแนะแนวทางในการธำรงรักษาศาสนาที่ตนนับถือได้อย่างเหมาะสม

❸ สาระการเรียนรู้

3.1 สาระการเรียนรู้แกนกลาง

- 1) ปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดีต่อพระภิกษุ
 - การเข้าใจในกิจของพระภิกษุ เช่น การศึกษา การปฏิบัติธรรม และการเป็นนักรบที่ดี
 - คุณสมบัติทายกและปฏิคาหก
 - หน้าที่และบทบาทของพระภิกษุในฐานะพระนักเทศน์ พระธรรมทูต พระธรรมจาริก พระวิทยากร พระวิปัสสนาจารย์ และพระนักพัฒนา
 - การปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนาของพุทธบริษัทในสังคมไทย
 - การปฏิบัติตนต่อพระภิกษุทางกาย วาจา และใจ ที่ประกอบด้วยเมตตา
 - การปฏิสันถารที่เหมาะสมต่อพระภิกษุในโอกาสต่างๆ

- 2) ปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและสังคม
 - การรักษาศีล 8
 - การเข้าร่วมกิจกรรมและเป็นสมาชิกขององค์กรชาวพุทธ
 - การเป็นชาวพุทธที่ดี ตามหลักทศเบ็องบนในทศ 6
 - การปฏิบัติตนที่เหมาะสมในฐานะผู้ปกครองและผู้อยู่ในปกครอง ตามหลักทศเบ็องล่างในทศ 6
 - การปฏิสังขณตามหลักปฏิสังขณ 2
 - หน้าที่และบทบาทของอุบาสก อุบาสิกาที่มีต่อสังคมไทยในปัจจุบัน
 - การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ตามหลักทศเบ็องหลังในทศ 6
 - การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ และโลก
- 3) การปกป้อง คຸ່มครอง อารงรักษาพระพุทธศาสนาของพุทธบริษัทในสังคมไทย
- 4) การปลูกจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมในสังคมพุทธ

3.2 สารการเรียนรู้ท้องถิ่น

-

④ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

4.1 ความสามารถในการสื่อสาร

4.2 ความสามารถในการคิด

- ทักษะการคิดวิเคราะห์
- ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ

4.3 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

- กระบวนการปฏิบัติ
- กระบวนการทำงานกลุ่ม

⑤ คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้
3. มุ่งมั่นในการทำงาน

⑥ กิจกรรมการเรียนรู้

(วิธีสอนโดยเน้นกระบวนการ : กระบวนการกลุ่ม, กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ)

ชั่วโมงที่ 1-2

1. พระอาจารย์แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน คละกันตามความสามารถ แล้วให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาความรู้เรื่อง การปฏิบัติตนต่อพระภิกษุทางกาย วาจา และใจ ที่ประกอบด้วยเมตตา จากหนังสือเรียน หรือหนังสือค้นคว้าเพิ่มเติมตามความเหมาะสม แล้วสรุปสาระสำคัญจดลงในสมุด
2. พระอาจารย์ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนสาธิตการปฏิสังขารที่เหมาะสมต่อพระภิกษุในโอกาสต่างๆ โดยให้นักเรียนกำหนดสถานการณ์เองตามความเหมาะสม แล้วให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาจับสลากลำดับการสาธิต ตามหัวข้อที่กำหนดให้ ดังนี้
 - การลุกขึ้นต้อนรับ
 - การให้ที่นั่งพระภิกษุ
 - การรับรองพระภิกษุ
 - การตามส่งพระภิกษุ
3. นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมาสาธิตการปฏิสังขารที่เหมาะสมต่อพระภิกษุในโอกาสต่างๆ โดยใช้เวลาในการสาธิต กลุ่มละประมาณ 3-5 นาที
4. เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มทำการสาธิตเสร็จเรียบร้อยแล้ว พระอาจารย์และนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้จากการสาธิตของแต่ละกลุ่ม แล้วพระอาจารย์เน้นย้ำให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการปฏิบัติตนต่อพระภิกษุอย่างเหมาะสม
5. พระอาจารย์และนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง การปฏิสังขารที่เหมาะสมต่อพระภิกษุในโอกาสต่างๆ
6. พระอาจารย์ให้นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว ชุมชน และสังคมโดยพระอาจารย์คอยกระตุ้นให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
7. พระอาจารย์นักเรียนศึกษาความรู้เรื่อง การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ และโลก แล้วสรุปสาระสำคัญจดลงในสมุด
8. นักเรียนทำใบงานที่ 2.1 เรื่อง การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ เสร็จแล้วนำส่งพระอาจารย์ผู้สอน
9. พระอาจารย์และนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ และโลก

ชั่วโมงที่ 3

1. พระอาจารย์ให้นักเรียนร่วมกันวางแผนการปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดี โดยให้ครอบคลุมพฤติกรรม ดังนี้
 - 1) การปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดีต่อพระภิกษุ
 - 2) การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและสังคม
 - 3) การเข้าร่วมกิจกรรมและเป็นสมาชิกขององค์กรชาวพุทธ

2. พระอาจารย์มอบหมายให้นักเรียนไปปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดี เป็นเวลา 1-2 เดือน หรือตามความเหมาะสมแล้วรายงานผลการปฏิบัติพร้อมหลักฐานต่อพระอาจารย์ผู้สอน

- นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่

๗ การวัดและประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ตรวจใบงานที่ 2.1	ใบงานที่ 2.1	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ประเมินบันทึกการปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดี	แบบประเมินบันทึกการปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดี	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
ประเมินการนำเสนอผลงาน	แบบประเมินการนำเสนอผลงาน	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
ตรวจแบบทดสอบหลังเรียน	แบบทดสอบหลังเรียน	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์

๘ สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

8.1 สื่อการเรียนรู้

- 1) หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ม.4-ม.6
- 2) หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม
 - (1) สมทรง บุญญฤทธิ. มารยาทชาวพุทธ. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, 2544.
- 3) ใบงานที่ 2.1 เรื่อง การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์

8.2 แหล่งการเรียนรู้

- 1) ห้องสมุด
- 2) ห้องจริยธรรม หรือห้องพุทธศาสน์
- 3) แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

www.trueplookpanya.com/true/knowledge_detail.php?mul_content

แบบประเมินบันทึกการปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดี

กลุ่มที่.....

สมาชิกของกลุ่ม 1. 2.

 3. 4.

 5. 6.

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	คุณภาพผลงาน			
		4	3	2	1
1	การปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดีต่อพระภิกษุ				
2	การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและสังคม				
3	การเข้าร่วมกิจกรรมและเป็นสมาชิกขององค์กรชาวพุทธ				
รวม					

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ดีมาก = 4
 ดี = 3
 พอใช้ = 2
 ปรับปรุง = 1

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
11-12	ดีมาก
9-10	ดี
7-8	พอใช้
5-6	ปรับปรุง

เฉลย

ใบงานที่ 2.1

การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์

คำชี้แจง ยกตัวอย่างการกระทำของนักเรียนที่เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว ชุมชน หรือสังคม พร้อมบอกผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น

การกระทำของข้าพเจ้าที่เป็นประโยชน์ คือ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น มีดังนี้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(หมายเหตุ พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของพระอาจารย์ผู้สอน)

แบบประเมินการนำเสนอผลงาน

ลำดับที่	รายการประเมิน	คุณภาพการปฏิบัติ			
		4	3	2	1
1	นำเสนอเนื้อหาในผลงานได้ถูกต้อง				
2	การนำเสนอมีความน่าสนใจ				
3	ความเหมาะสมกับเวลา				
4	ความกล้าแสดงออก				
5	บุคลิกภาพ น้ำเสียงเหมาะสม				
รวม					

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

การปฏิบัติงานสมบูรณ์ชัดเจน	ให้	4	คะแนน
การปฏิบัติงานยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ให้	3	คะแนน
การปฏิบัติงานยังมีข้อบกพร่องเป็นส่วนใหญ่	ให้	2	คะแนน
การปฏิบัติงานมีข้อบกพร่องมาก	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
17-20	ดีมาก
13-16	ดี
9-12	พอใช้
5-8	ปรับปรุง

